

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 39 Volume: 8 Issue: 39

Ağustos 2015 August 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TR83 BÖLGESİ KAPSAMINDA MERKEZ BELEDİYELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK DÜZEYİNE ETKİSİ¹
THE EFFECT OF CENTRAL MUNICIPALITY ON LEVEL OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF TR83 REGION

Aysun YEMEN*
Serap ORUÇ**

Öz

Değişen dünya anlayışıyla birlikte kentlerin dokuları da bu değişime ayak uydurmak zorunda kalmıştır. Değişim, kentlerde mekansal dönüşüm olarak karşımıza çıkmakta olup, bu dönüşümü, ulaşım ağları ve sanayinin çeşitlenmesi ya da küresel pazara entegre olunma gibi değişimler izlemektedir. Bunlara ek olarak, bir kentin ya da bölgenin gelişiminde o bölgenin ya da kentin tanınırlığının yanında, o kentin çekici yanlarının ortaya konulması da gerekmektedir. Buradan hareketle o kente ulaşım imkanlarının iyileştirilmesinin sağlanmasında, şehir planlamasında yerel aktörlerin başatı olan belediyelerin sorumlulukları dikkate değerdir.

Bu çalışmanın amacı, sektörel gelişmeler açısından illerin benzerlik ya da farklılığı, bir bölge olarak bütünlük oluşturup oluşturmadığı ve bu konuda belediyelerin en aktif oldukları alanların neler olduğunun belirlenmesidir. Bu değerlendirmeyi yaparken de dönemsel olarak 2009 ve 2014 yerel seçimleri ele alınmıştır. Yöntem olarak, çalışmaya konu olan TR83 kapsamında bulunan belediyelerin, 2009 yerel seçimler sonrasında buldukları kentlerin altyapı hizmetlerinin ve kent ekonomisinin gelişiminde yaptıkları faaliyetler ve yayınladıkları raporlar üzerinden kente katkıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu katkı sağlanırken, bir kentin gelişmişlik göstergelerinin ne olduğu, kentin tanınırlık düzeyi, TR83 Bölgesi'nin özellikleri, bu bölge kapsamında merkez belediyelerin konumuna yer verilmiştir. TR83 Bölgesi kapsamında bulunan Samsun İlinin bir büyükşehir olmasından dolayı 2012 yılı ve 6360 sayılı yasa gereği Büyükşehir belediyelerinde yaşanan çeşitli değişikliklere ayrıca yer verilmiştir. Böylece, merkez belediyelerinin kentlerin gelişmişlik düzeylerindeki tutumları, konumları ve etkileri göz önüne serilerek, incelenen şehirlerin kalkınma süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sektör, Belediyeler, Büyükşehir Belediyeleri, 6360 Sayılı Kanun, Kentlerin Gelişmişliği.

Abstract

With the changing world of understanding, texture of the city have also been forced to adapt to these changes. Change is in the city emerges as the spatial transformation, this transformation, diversification of transport networks and industrialization or be integrated into the global market are the following changings. In addition; within the concept of a city development, it should also be introduced to the city's attractive side with city's recognition . With reference to these, the provision that the improvement of transport facilities to the city, it is worth to consider the responsibilities of municipalities in urban planning that dominated the local actors.

The aim of this study is what the similarity or dissimilarity of cities within the concept of isectoral developments, wheter or not these are form completeness as a region and determining what are the problems. With this aim, 2009-2014 local elections period is discussed. The methodology includes the municipalities within the scope of the subject of study TR83 2009 activities they do in the development of the infrastructure of their city after the local elections and the city's economy and contribute to reports published over the city has tried to be measured. This contribution is being provided, which is what the development indicators of a city, the city's level of recognition, the features TR83 Region, the position of the central municipality under this area are included. TR83 in 2012 due to a metropolitan province of Samsun in the scope of Law No. 6360 should Metropolitan Region and also the place is given to the various changes taking place in the municipality. Thus, the level of development of urban centers in the attitude of the municipality, location and effects laid into consideration, it is intended to contribute to a better understanding of the studied cities of the development process.

Keywords: Industry, Municipalities, Metropolitan Municipalities, the Law No. 6360, The Urban Sophistication.

Giriş

Dünyada kent statüsü taşıyan her birimin, içinde yaşayanları için daha yüksek yaşam kalitesi sunmak, kent ekonomisini canlandırmak, kentlerini tanıtmak ve diğer kentler ile rekabet edebilmek amacıyla stratejiler geliştirmeye çalıştığı bilinmektedir. Bu amacı gerçekleştirirken de ön plana çıkan unsur rekabet yani diğer kentlere karşı üstünlüğün kim/kimler tarafından nasıl ve hangi yollarla sağlanacağını belirlenmesidir (Eroğlu, 2007: 68). İşte bu noktada devletin halka en yakın yerel yönetim birimi olan

¹ Bu çalışma, IV. Uluslararası Türk Dünyası Ekonomi Formu'nda Sunulan "TR83 Bölgesi Kapsamında Merkez Belediyelerin Sektörel Faaliyetlere Etkisi" başlıklı bildirdiden geliştirilerek oluşturulmuştur.

* Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Almus MYO, Büro Yönetimi Bölümü, ayemen81@gmail.com

** Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Almus MYO, Büro Yönetimi Bölümü, serap.oruc@gop.edu.tr

belediyeler önemli bir role sahiptir. Belediyeler, önce yerel sonra bölgesel kalkınmayı sağlamak için halkın kendi seçtiği idarecilerinden oluşan demokratik ve etkin birimleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Belediyelerin bir kentin ve bölgenin gelişmişliğinde üstlendikleri görevleri anlamak adına, görev alanlarına giren kentlerin gelişmişlik göstergelerinin neler olacağına belirlenmesi gerekmektedir. Bu açıdan çalışmada öncelikle kentlerin gelişmişlik göstergelerine yer verilmiştir. Daha sonra bölgenin yani TR83 Bölgesi'nin özellikleri ele alınmıştır.

Çalışmanın temel amacına hizmet etmesi açısından, uygulamada TR83 bölgesinde uygulanan sektörel politikaların geçirmiş olduğu ya da geçirmesi beklenen dönüşümün kentlere yansımaları ve bu dönüşümde belediyelerin üstlendikleri misyonlar analiz edilmeye çalışılmıştır. İncelenen belediyeler 2009 ve 2014 yıllarında olmak üzere iki önemli yerel seçim geçirmiştir. Bu son iki yerel seçim göz önüne alınarak 2010-2014 faaliyetleri incelenmiştir.

Toplamda bölgede dört il bulunmakta olup bunlardan biri büyükşehir belediyesi statüsündedir. Bu sebeple 2012 yılı ve 6360 sayılı Yasa gereği büyükşehir belediyelerinde gerçekleştirilen değişimlere özellikle yer verilmiştir. Bu değişim de dikkate alınarak, Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin, diğer üç merkez belediyeden farklı olarak performans değerlendirilmesine tabi tutulmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

1. Bir Kentin Gelişmişlik Göstergeleri

Kentlerin gelişmişlik göstergelerinin neler olduğu ve içeriğine değinmeden önce kentin tanımına yer verilmesi gerekir. Ortaylı (2012: 280), kenti, kendi kendine yetemeyen bir iktisadi birim olarak, çevre yerleşmelerin iktisadi faaliyetini denetleyen, ona göre ihtisaslaşan, üretimde bulunan ve bunun sonucunda toplumsal ve idari yönden de çevresi üzerinde denetimci bir görev yüklenen yerleşme merkezi olarak tanımlamaktadır. Burada ön plana çıkan özelliklerden biri, kentin kendi kendine yetemeyen birimlerin bir araya gelmesinden oluşmasıdır.

Kent konumuna gelen birimin, bir bütün olarak gelişmesi, sorunlarını bütünlük içerisinde çözmeye çalışması diğer kentlerle arasında farklılıklara neden olmuştur. Çünkü her kentin kendi içerisinde sahip olduğu farklı yapılar mevcuttur. Sosyo-ekonomik gelişmişliğin çeşitli ülkeler arasında olduğu gibi, aynı ülke bütünü içinde de kentlerde ve bölgelerde farklı hızlarla gerçekleşmesi nedeniyle ortaya çıkan dengesizliklerden genel olarak nüfus, sanayi ve tarımsal yapı, gelir dağılımı, mali ve finansal yapılar, eğitim düzeyi ve sağlık hizmetlerindeki etkinlik ve yaygınlık, altyapı, konut ve coğrafi konum ve yapılarındaki farklılıklar anlaşılmaktadır (Albayrak, 2005: 154). Yine kentlerin sahip olduğu ulaşım olanakları, yerleşim özellikleri, var olan sanayi potansiyelleri, kentlerin tanınırlık düzeyleri, turizm potansiyelleri bu farklılıkların en belirginleştiği konulardır.

Bunlar daha da ayrıntılandırılacak olursa; Demografik göstergeler, istihdam göstergeleri, eğitim göstergeleri, sağlık göstergeleri, sanayi göstergeleri, tarım göstergeleri, inşaat göstergeleri, mali göstergeler, altyapı göstergeleri, diğer refah göstergeleridir (https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyo-ekonomik_geli%C5%9Fmi%C5%9Flik). Çalışmanın kısıtı, bu göstergelere bakılarak, belediyelerin yasalarda açıkça yer alan görevleri ile doğru orantılı konu başlıklarının baz alınmasıdır.

Burada yer verilmeyen ama küreselleşen dünyaya ayak uydurmakta ve rekabette ön plana çıkan tanınırlık yani bir kentin marka değer haline gelmesi konusu, bir kentin sosyo-ekonomik gelişmişliğini göstermesi açısından önemlidir. Bir kentin marka olması ya da kent markalaşması, en yalın ifade ile kente ölçülebilir ekonomik, sosyal ve kültürel değerler katmak için, ürün markalaşma stratejilerinin kent üzerinde uygulanmasıdır (Peker, 2006: 21). Bu uygulama kente üç temel yoldan değer kazandırmaktadır (İçyer, 2010: 71): *Kentin güçlü ve ayırt edici vizyonu doğrultusunda kentin verdiği mesajları düzenlemek, Kentte yaşayan kentlinin potansiyellerini ortaya çıkartarak kente yönelik yatırımları teşvik ederek ekonomik değer sağlamak, Kenti daha etkili ve akılda kalır bir biçimde dile getirerek kentin uluslararası bilinirliğini arttıracak etkili yollar yaratmaktır.*

Çalışmanın ilerleyen bölümünde, belediyelerin yapıları hakkında bilgiler verilerek, TR83 Bölgesi'nin yapısı ve özellikleri ele alınmıştır. Ayrıca belediyelerin görevleri doğrultusunda kentin gelişmişliğine katmış oldukları değer ve kentin tanınırlık düzeyini arttırmak adına üstlendikleri misyonlar, yapmış oldukları projeler üzerinden değerlendirilmiştir.

2. TR83 Bölgesi Kapsamında Merkez Belediyelerinin Konumu ve Özellikleri

Türkiye nüfusunun %80'i belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu durumun anlaşılması için belediyelerin, bir kentte görev çerçevesinin doğru bir şekilde çizilmesi gerekmektedir. Belediyelerin kısaca tanımı yapılacak olursa, kırsal halk dışında kalan şehirliler kesimin yerel nitelikli, ortak ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kamu tüzel kişilikleri denilebilir (Urhan, 2008: 96). Belediyelerin görev alanı kent olduğu için kentlerin gelişmişlikleri de doğrudan veya dolaylı olarak belediyelerin görev alanına girmektedir. Gelişmişliğin sürdürülebilmesi için kentlerin nüfuslarına ve mevcut durumlarına göre sistemler geliştirilmelidir.

Bir belediyenin çerçevesi üç temel olgudan oluşmaktadır. Bunlar, yerel planlama, yerel finans ve yerel hizmet sunmadır (IEG World Bank, 2009: XVIII). Bu olguları bir araya getirerek belediyeler, kentte yasalar çerçevesinde, istediği gibi düzenleme yapabilir. Belediyelerin görev ve yetkilerini yerine getirmek için üç organı vardır. Bunlar; Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni'dir. 2005 yılından önce yürürlükte bulunan 1580 Sayılı Eski Belediye Kanunu belediyelerin görevlerini 15. Maddesinde sıralamıştır. Fakat çeşitli değişikliklerle, şuan yürürlükte bulunan 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14/a bendinde düzenlenen belediyelerin görev, yetki ve sorumluluklarının son hali şu şekilde düzenlenmiştir: "İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanununun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır."

Yeni Kanun ile eski düzenlemelere ek olarak gerçekleştirilen değişiklikler şu şekildedir (Toksöz, 2008: 58):

- ✓ Kentleri ekonominin motoru haline getirmek amacıyla ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi görevi, belediyeye verilmiş olan görevlerin başında gelmektedir. Bu görevin yerine getirilmesi için belediyeler, tıpkı merkezi idare gibi, turizm, sağlık, sanayi, ticaret ve eğitim alanlarındaki yatırımlara teşvik verme olanağı ile donatılmıştır.
- ✓ Her türlü okul binasının yapım, onarım ve bakım yükümlülüğü getirilmiştir.
- ✓ Belediyelere, gecekondular ile kent içindeki çöküntü alanlarını ekonomi için fırsat olarak değerlendirmeye olanak tanıyan kentsel dönüşüm yetkisi verilmiş bulunmaktadır.
- ✓ Belediyelerin arsa ve konut üretimlerini kolaylaştıran yeni yetkiler getirilmiştir.
- ✓ Kentteki doğal ve kültürel mirasın korunması ve ekonomiye kazandırılması da belediyelerin yeni görevleri arasındadır.
- ✓ Belediyelere, amatör sporun geliştirilmesini amaçlayan yeni yetkiler verilmiştir.
- ✓ Büyük belediyelerde, kadın ve çocuğa karşı şiddeti azaltmak ve bu duyarlı grupları korumak üzere belediyelerin sığınma evleri açmaları öngörülmektedir.

Bu değişiklikler zamanla kentlerin ortaya çıkan ihtiyaçlarına cevap vermek için oluşturulmuştur.

Kanun'da açıkça belirtilen bu hususların belediyelerce yerine getirilmesi noktasında incelenen bölgenin, belediye hizmetleri ortaya konularak bölgede sürdürülen sosyo-ekonomik politikaların analizi ilerleyen bölümde yapılmıştır. İncelenen bölgede 3 tane merkez belediyesi ve bir tane de büyükşehir belediyesi bulunmaktadır.

Merkez belediyesi olan Amasya, Çorum ve Tokat Belediyeleri'nde, inceleme dönemi olarak seçilen 2009 ve 2014 seçimlerinde aynı partili yöneticiler seçilmiştir. Bu belediyeler gerek bölgesel ve gerekse siyasi açıdan benzer özellikler taşımaktadır.

Yine bu bölgede yer alan Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin özelliklerinden bahsetmeden önce 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na ve bu Kanun'da ciddi değişiklikler yapan 6360 Sayılı Kanun'a yer vermek gerekir.

Büyükşehir belediyelerinin yapısı 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanun ile son halini almıştır. Kısaca büyükşehir belediyelerinin yapısı şu şekilde ifade edilebilir; " En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi"dir. Tanımlamadan da anlaşıldığı gibi büyükşehir belediyesinin organları, diğer yerel yönetim birimlerinden il özel idarelerinde ve belediyelerde olduğu gibi meclis, encümenlik ve başkanlık şeklindedir (5216 Sayılı Kanun, Madde 3). Büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları 5216 Sayılı Kanun'un üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 5393 Sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin büyükşehir belediye sınırları dahilinde genişletilmiş bir halini içeren bu görev, yetki ve sorumluluklar 6360 Sayılı Kanun ile daha da arttırılmıştır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda değişikliğe neden olan 6360 sayılı Kanun ile sadece büyükşehir belediye yönetiminde değil, mevcut olan belediye yönetiminde, il özel idaresinde ve köy yönetimlerinde de köklü değişimler gerçekleşmiştir (Çukurçayır, 2012:1). 2012 yılında çıkarılan ve Türk Yerel Yönetimi'nde ciddi değişiklikler içeren bu düzenlemeler kısaca şu şekildedir (Aksu, 2012: 2-4) ;

- ✓ Ordu ile birlikte 14 ilin Büyükşehir Belediyesi haline getirilmesi,

- ✓ 27 yeni ilçe belediyesinin kurulması,
- ✓ İllerin nüfusunun 750.000 olması koşulu ile Büyükşehir statüsü kazanması,
- ✓ Toplam Büyükşehir sayısınının 30'a ulaşması,
- ✓ Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının mülki sınırlara getirilmesi,
- ✓ Büyükşehir kurulan illerde İl Özel İdareleri'nin tüzel kişiliklerinin kaldırılması,
- ✓ Büyükşehirlere bağlı olan ilçelerin köylerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve mahalle haline getirilmesi,
- ✓ Büyükşehirlere bağlı olan ilçelerdeki belde belediyelerinin de bu ilçelere mahalle olarak isimleri değişmeden bağlanması,
- ✓ İlk yerel seçimlerle birlikte diğer illerde 2000 nüfusun altındaki belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılıp köye dönüştürülmesi,
- ✓ Kapatılan köy ve belde belediyelerinin personeli, mal varlıkları, alacak hak ve borçları ile iştiraklerinin tasfiye edilmesi,
- ✓ Orman köylüsü ile mera, yaylak ve kışlaklara ilişkin 4342 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edilmesi.

Yukarıda sayılan bu yeni düzenlemeler Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne de önemli görev, yetki ve sorumluluklar getirmiştir. Çalışmanın performans kısmında da görüleceği üzere sadece il merkezinde değil ilçe belediyelerinde, alt kademe belediyelerinde, mahalleye dönüştürülmüş köylerde faaliyet sunmak zorunda olan bir yapıya dönüşmüştür.

Belediyelerin görev, yetki ve sorumluluklarının çerçevesinde incelemeye konu olan TR83 Bölgesi'nin özelliklerine değinmeden önce Türkiye genelinde bölge sınıflandırmaları hakkında bilgi vermek gerekmektedir.

2000'li yıllara kadar Türkiye 7 ana coğrafi bölgeden oluşan bir yapıya sahipti. 2000'li yıllara gelindiğinde ise bir dönemin en tartışmalı oluşumlarından biri olan Kalkınma Ajanslarının kurulma girişimleriyle farklı bölge kavramları gündeme gelmiştir. Bu yeni bölgelendirme sisteminin adı İBBS (İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması)'dır. Bu sınıflandırma, 22 Eylül 2002 tarih ve 24884 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile gerçekleşmiştir. Bu sınıflandırma AB'ye tam üyelik sürecinde gerçekleştirilmesi gereken bir kriter olarak Türkiye'de yapılmıştır. Buna göre Türkiye 3 tane Düzey'e bölünmüş, Düzey 1 (Büyük İstatistik Bölgeleri), Düzey 2 (Alt İstatistik Bölgeleri), ve Düzey 3 (İl Düzeyinde Alt İstatistik Bölgeleri)'dir. Buna göre çalışmada incelenen Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illeri sırasıyla Düzey 1 sınıflandırmasında Batı Karadeniz Bölgesi, Düzey 2 Sınıflandırmasında Samsun Bölgesi ve Düzey 3 Sınıflandırmasında kendi isimleriyle ve Kod olarak da TR83 şeklinde anılmaktadırlar.

İstatistiki bölgelerin tanımlanmasında kullanılan temel faktörler: Nüfus, Coğrafya Bölgesel Kalkınma Planları, Temel İstatistiki Göstergeler'dir.

Bölgeyle ilgili genel bilgilere yer verilecek olursa (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Temel Göstergelerle TR83 Bölgesi Raporu, 2014);

2014 yılında yapılan sayıma göre TR83 Bölgesi'nin nüfusu 2.717.042'dir. Samsun en fazla nüfusa sahip ilken, bu ili sırasıyla Tokat, Çorum ve Amasya izlemektedir (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>). Ayrıca Bölge, 37 000 km² bir alanı kapsamaktadır. Bölge, Türkiye yüzölçümünün yüzde 4,9'unu oluşturmaktadır. Km²'ye düşen nüfus 97'dir. Nüfus yoğunluğu en fazla olan il km²'ye 138 kişi ile Samsun olup Türkiye ortalamasının üzerindedir.

İllerde bulunan **50.000 üzeri başlıca merkezler**, Amasya (Merzifon), Çorum (Sungurlu), Samsun (Atakum, İlkadım, Canik, Çarşamba, Bafra, Vezirköprü, Terme) ve Tokat (Erbaa, Niksar, Turhal ve Zile)'dir. Tüm bölge için çok önemli bir olgu olan göç, Amasya, Çorum, Samsun, Tokat illerinden bölge dışındaki iş, eğitim ve sosyal olanakların daha gelişmiş olduğu şehirlere doğru yaşanmaktadır. Bölgenin verdiği göç aldığı göçten fazla, dolayısıyla net göçü eksi değerdedir.

Bölge tarımsal alan ve üretim bakımından oldukça zengin sayılmaktadır. Birçok bitkinin ve hayvan ırkının yetiştirilmesine uygun koşullara sahiptir. Bölgesel gayrisafi katma değer incelendiğinde tarım sektörünün bölge ekonomisi içindeki payının 2008 yılında yüzde 18,6 olduğu görülmektedir. Bu oran sektörün Türkiye ekonomisi içindeki payının iki katından fazladır denilebilir. En son ulaşılan verilere göre, Bölge 2011 yılında tarımsal istihdam sayısı bakımından 3., tarımsal istihdam oranı bakımından ise 5. sırada yer almıştır. TR83 Bölgesi, bitkisel üretim miktarı ve verimlilik açısından Türkiye'de ilk sıralarda yer almaktadır. Bölge bitkisel üretimi 2011'de 9,69 milyon ton olarak gerçekleşmiş ve ülke toplam üretiminin yüzde 6,83'ünü karşılamıştır. TR83 Bölgesi'nde 26 bölge arasında tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin üretiminde 4., sebze üretiminde 2. ve meyve üretimi bakımından ise 16. sırada bulunmaktadır. 2001-2010 yılları arasında örtü altı sebze üretim miktarı bölgede yüzde 107 oranında artmış ve bölgenin ülke toplam

üretimi içindeki payı yüzde 2,88'e ulaşmıştır. Bölge, organik ürünler üretiminde ülke üretiminin binde 3'lük bir kısmını karşılamaktadır. Bölge organik tarım için gerekli olan ekolojik yapıya sahiptir.

Bölgede bulunan 181.044 adet hayvancılık işletmesi genellikle küçük ölçekli olup, bitkisel üretimle hayvancılık bir arada yapılmaktadır. Bölge, sığır sayısı yönüyle önemli bir potansiyele sahiptir. Kültür melezi ve yerli sığır sayısı yönünden Düzey 2 Bölgeleri arasında 3. sırada yer almasına karşın, kültür ırkı sığır sayısı yönünden 9. sırada yer almaktadır. Bölge sığır sütü üretiminde 4., toplam et üretiminde ise 7. sırada yer almaktadır. Bölgede, yumurta tavuğu üretiminde Çorum, broyler üretiminde ise Samsun Türkiye'nin önde gelen üretim merkezleridir. Bölge, yumurta tavuğu sayısı yönünden Düzey 2 Bölgeleri arasında 3. ve broyler sayısı yönünden 13. sırada yer almaktadır. Üretilen yumurta, 2009 yılında Türkiye'de üretilen toplam yumurtanın yüzde 8'ini oluşturmakta olup yumurta üretiminde Düzey 2 Bölgeleri arasında 4. sırada yer almaktadır. 2009 yılında 9.100 tonluk tavuk eti üretimi ile bölge Düzey 2 Bölgeleri arasında 10. sırada yer almaktadır. Samsun, Karadeniz'de yaşayan her tür balığın rahatça avlanabilmesi avantajına sahip olması ve bölgede elde edilen balıkların bu ilden iç kesimlere pazarlanması nedeniyle su ürünleri üretimi ve pazarlanması yönünden önemli bir il konumundadır.

Yüzölçümünün yüzde 35,2'si orman alanı olan TR83 Bölgesi zengin bir orman varlığına sahiptir. Bölge ormanları değerlendirilmesi gereken birçok ürünü içermektedir. Bölgedeki köylerin yüzde 81'i orman köyü statüsündedir.

TR83 Bölgesinde 2013 yılı için toplam ihracat tutarı 731,4 milyon dolardır. **Bölge**, Türkiye ihracatının 2013 yılı itibariyle binde 4,8'ini gerçekleştirmektedir. TR83 Bölgesi'nin son 10 yıllık (2004-2013) ihracat rakamlarına bakıldığında, 2004-2008 yılları arasında ciddi bir artış görülmektedir. 2004-2013 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte TR83 Bölgesi ihracatı 4,5 kat artmıştır

Bölgenin ihracat yaptığı ilk 10 ülke:

■ 1. Irak	■ 6. Rusya
■ 2. Almanya	■ 7. BAE (Birleşik Arap Emirlikleri)
■ 3. Azerbaycan	■ 8. Gürcistan
■ 4. Hollanda	■ 9. İspanya
■ 5. İngiltere	■ 10. Libya

Türkiye ortalamaları ile karşılaştırıldığında TR83'ün tarımla yarattığı gayri safi katma değer oldukça önemli olduğu görülmektedir. 2013 yılı için toplam ihracat tutarı 731,4 milyon dolardır. Bölge, Türkiye ihracatının 2013 yılı itibariyle binde 4,8'ini gerçekleştirmektedir. 2004-2013 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte TR83 Bölgesi ihracatı 4,5 kat artmıştır. 2013 yılı itibarıyla 64 adet turizm yatırım ve turizm işletmesi belgeli tesis bulunmaktadır. Aynı yıl için TR83 Bölgesi'nde tesislere giriş yapan kişi sayısı 611.440'tır. Bu sayının 5.620'si yabancı turistleri temsil etmektedir. Ekonomi Bakanlığı tarafından verilen verilerle, TR83 Bölgesi illerinde son beş yılda alınan yatırım teşvik sayısı 603'tür. 2013 yılı itibariyle TR83 Bölgesi'nin toplam tarımsal üretim değeri **9,3 milyar TL'dir**. Bunun %59'unu bitkisel üretim değeri, %30'unu canlı hayvan değeri, %11'ini ise hayvansal ürünler değeri oluşturmaktadır. Türkiye ile karşılaştırıldığında, TR83 Bölgesi önemli bir tarım bölgesidir Ülkenin tarımsal üretim değerlerinin **%4,86'sini** oluşturmaktadır.

Kamu Yatırımları konusunda bölgenin durumu ise; 2013 yılında Samsun'a **320 milyon TL**, Amasya'da **155,5 milyon TL**, Tokat'a **136,8 milyon TL**, Çorum'a ise **135,3 milyon TL'lik** kamu kaynağı ayrılmıştır.

3. 2009-2014 Yılları Arasında Belediyelerin İl Bazında Faaliyetleri

Çalışmanın bu bölümünde, temel amaç olarak belirlenen, sektörel gelişmeler açısından TR83 bölgesinde illerin benzerlik ya da farklılıklarının ne olduğu, bir bölge olarak bütünlük oluşturup oluşturmadığı ve en aktif faaliyet gösterdiği alanların belirlenmesi için belediyelerin performanslarına bakılmıştır. Bu değerlendirme iki türlü yapılmıştır. Birincisi, WEB'te ana sayfalarında yayınladıkları, yapmış oldukları ya da yapıyor oldukları projeler listesine bakılmıştır. İkinci olarak ise yayınlamış oldukları Stratejik Planlar'da yer vermiş oldukları projelerin bir tablo yardımıyla değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu noktada, internet sitelerinde yayınlamış oldukları projelere isim olarak yer verilmiş fakat asıl performans değerlendirmesi ise Stratejik Planları baz alınarak yapılmıştır. Çalışmaya konu olan TR83 kapsamında bulunan belediyelerin, 2009 yerel seçimler sonrasında buldukları kentlerin altyapı hizmetlerinin ve kent ekonomisinin gelişiminde yaptıkları faaliyetler ve yayınladıkları raporlar üzerinden kente katkıları ölçülmeye çalışılmıştır. İnceleme yılları son dönemi kapsayan 2010-2014 yılları olarak belirlenmiştir.

Bölge içerisinde yer alan **Tokat Belediyesi'nin proje bilgilerine ulaşamadığından** dolayı diğer üç belediyenin (Amasya, Çorum ve Samsun) faaliyetlerine bakılmıştır. İlk olarak belediyelerin sayfalarında yayınlamış oldukları faaliyetler şu şekildedir:

Amasya Belediyesi

- Ferhat Geçit Tuneli (Devam Ediyor), Teleferik Projesi (Devam Ediyor), Yeşilirmak Şişirme Projesi (Devam Ediyor)

Çorum Belediyesi:

- Yeni Sebze Ve Meyve Hali Projesi (Bitti), Buhara Kültür Merkezi (Bitti) , Yeni Kamyon Garajı (Bitti), Yeni Terminal Projesi (Devam Ediyor), İmam Hatip Lisesi Kampüsü (Devam Ediyor), Tarım İl Müdürlüğü Hizmet Binası (Bitti), Traktörçüler Sitesi (Devam Ediyor), Tarihi Namazgah Parkı (Devam Ediyor), Ulucami Ve Hıdırlık Abdethaneleri (Bitti), Nikah Sarayı Projesi (Bitti), Mahalle Kültür Merkezleri (Bitti), Engelli Eğitim Merkezi (Bitti), Yunus Emre Otoparkı (Bitti), Mimar Sinan Semt Sahası (Bitti), Akkent Sentetik Çim Sahası (Bitti), Feyzullah Kıyıklık Parkı Semt Sahası (Bitti), Kentli Servisi (Bitti), Asker Aile Yardımı, Evde Bakım Hizmetleri, Gıda Yardımı, Hoşgeldin Bebek Projesi, Kadın Kültür Sanat Merkezi, Ulaşım Ve Yol Projeleri, Yeni Terminal Projesi (Devam Ediyor), Ankara Yolu Girişi (Bitti), Fevzi Çakmak Caddesi (Bitti), Dr.İlhan Gürel Caddesi (Bitti), Ticari Araçlarda S-T Ve M Plaka Yönetmeliği, Okullara Trafik Eğitim Parkı (Bitti), Akşemseddin Caddesi (Bitti), Bağcılar 4. Cadde (Bitti), Kapaklı 4. Cadde (Bitti), Çiftlik Caddesi (Bitti), Bahar Caddesi, Mehmet Akif Ersoy Caddesi, Dumlupınar Caddesi, Cengiz Topel Caddesi 1.Etap, Fen Lisesi Caddesi, Asfalt Laboratuvarı, Beton Santrali, İlçelere Asfalt Yardımı, Aşevi Yıkılarak Yerine Kavşak Yapıldı, Akıllı Kavşak Kontrol Sistemi, Sosyal Denge Sözleşmesi, Yakacak Yardımı, Katı Atık Projesi, Koçhisar Barajı İsale Hattı, Koparan Deresi Derivasyon, Atık Pil Toplama Kampanyası, Atık Yağ Toplama Kampanyası,İçmesuyu'nda Kötü Koku Önlemleri, Yeraltı Çöp Sistemleri, Gazi Ve İnönü Caddesi Altyapı Çalışmaları, Çöp Bidonları Kaldırıldı Çöp Konteynurları Konuldu, Belediyemiz Kendi Elektrikli Üretecek (Sözleşme İmzalanması Bekleniyor), Kentsel Dönüşüm Ve Estetik, Kaleiçi Kentsel Dönüşüm (Devam Ediyor). Devane Kentsel Dönüşüm Projesi (Devam Ediyor), Açık Hava Reklam Tabelaları, Süs Havuzları (Bitti), Saat Kulesi Meydan Çalışması (Bitti), Taksi Durakları (Bitti), Trafolara Estetik Görünüm (Bitti), Çevre Yolu Reklam Tabelaları (Bitti), Binalara Estetik Görünüm (Devam Ediyor), Küçük Sanayi Sitesi Yeni Dükkanlar (Devam Ediyor), 15.000 Kişilik Stadyum Projesi (Devam Ediyor), Mimar Sinan Sentetik Çim Sahası (Bitti), Feyzullah Kıyıklık Parkı Semt Sahası (Bitti), Akkent Sentetik Çim Sahası (Bitti), Başarılı Sporculara Ödül, Yeni 3.500 Kişilik Spor Salonu Projesi (Devam Ediyor), Recep Yazıcıoğlu Parkı Semt Sahası (Bitti), Necip Fazıl Gençlik Merkezi (Bitti), Okullara Trafik Eğitim Parkı (Bitti), Okullara Tatil Kitabı Dağıtımı (Bitti), İmam Hatip Lisesi Kampüs Projesi (Devam Etmektedir), Bakırcılar Çarşısı (Devam Ediyor), Fen Lisesi Bölgesi (Bitti), Binevler Bölgesi, Buharaevler Bölgesi, Hali Hazır Harita İmar Çalışması, İskilip Caddesi - Aşağı Sanayi İmar Çalışması, Engelli Araç Dağıtımı, Ulu Mezarlık Genişletildi, Mutlu Aileler Mutlu Şehirler Projesi, Otobüs Durakları (Bitti), Cumartesi Pazarı(Bitt), İkbal Pazarı (Bitti), Pazartesi Pazarı (Bitti), Sanallaştırma Projesi (Bitti), 360 Derece Panorama (Bitti), Sms Belediyeciliği, Kurumlarla Entegrasyon (Devam Etmektedir), Telefon Belediyeciliği (Bitti), İnteraktif Belediyecilik, Dijital Arşiv Ve Sicil Birleştirme Çalışmaları, 3d Kent Bilgi Sistemi Mobil (Android) Uygulaması, Aile Eğitim Merkezi, İftar Çadırı, Ramazan Sokağı, Ahmet Akdağ Huzurevi, Cenaze Hizmetleri, Okullara Tatil Kitabı Dağıtımı, Mahalle İftarları, Okullara Spor Malzemesi Yardımı, 1571 Yetimi Sevindirdik, Sünnet Şöleni, Engelli Eğitim Merkezi, Türkiye 3.lüğü, Okullara Trafik Eğitim Parkı, Bosna Parkı (Bitti), Kentpark Projesi (Devam Etmektedir), İskilipli Atıf Hoca Parkı (Bitti), Rüstem Eren Parkı (Bitti), Yunus Emre Parkı (Bitti), Çiçek Dikimi, Ağaç Dikimi, Valilik Önü, Akkent Semt Sahası (Bitti), Mimar Sinan Semt Sahası (Bitti), Feyzullah Kıyıklık Parkı Semt Sahası (Bitti), Çorumpark, Piri Baba Parkı (Bitti), Ressamlar Bulaşması, Sempozyumlar, Paneller, Kent Arşivi, Türk Halk Müziği Korosu, Türk Sanat Müziği Korosu, Türk Tasavvuf Müsikisi Korosu, Kültür Yayınları, Yarışmalar, Konserler, Yeni Sanat Galerisi, Türk Yıldızları

Samsun Büyükşehir Belediyesi:

- Avrupa'da, Dünya Çapında Küme Teşviki ve Geliştirilmesi Proje Teklif Çağrısı (Devam Ediyor), Yatırım Aktörlerinin Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Bilgi (ÇSY) Analizi ve Kullanımı Konusunda Kapasite Artırımı Hibe Programı Proje Teklif Çağrısı (Devam Ediyor), İl Yenilik Platformları Projeleri (Devam Ediyor), CIP Programı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Politika Destek (ICT PSP) Teklif Çağrısı (Devam Ediyor), Avrupa Birliği Kültür Programı (Devam Ediyor), AB Fonları / Samsun İçme suyu (Çakmak Barajı) Havzasını Eysel Atıklardan Koruma Projesi (Devam Ediyor), AB Fonları /

TUSENET (Devam Ediyor), AB Fonları / Kadınlara Meslek Edindirme ve İş Yaşamına Katılımı Destekleme Projesi (Bitti), AB Fonları / Kadın Sığınma Evi (Devam Ediyor), Atakum İlçesi Dolgu Sahası Peyzaj ve Rekreasyon Projesi (Devam Ediyor), Sızıntı Suyu Yönetim Sistemi, 2. El Otomotivciler Sitesi Projesi (Bitti), Katı Atık Yönetimi Projesi Gaz Yönetimi, Tıbbi Atık Yönetimi, Açık ve Kapalı Otopark Alan Yapımı (Devam Ediyor), Sızıntı Suyu Arıtma Tesisi (Bitti), 23 Adet Belde Belediyesine Park Yapımı (Bitti), Cumhuriyet Meydanı Düzenlemesi (Hazırlık Aşamasında), Kentpark Projesi (Hazırlık Aşamasında), Çatalarmut-Kürtün Deresi Doğal Yaşam Alanı (Hazırlık Aşamasında), Hidroelektrik Santrali ile Enerji ve Su Temininin Sağlanması (Hazırlık Aşamasında), Bilimsel Tarım (Hazırlık Aşamasında), Lojistik Köy Projesi (Hazırlık Aşamasında), Tekkeköy Antyeri ve Köprübaşı Kahyalı Grup Yolu Yapımı (Bitti), Alanlı-Çamlıyazı Mah. Yolları Yapımı (Bitti), İsmet İnönü Bulvarı Yapımı (Bitti), Alparslan Bulvarı Yapımı (Bitti), Tekkeköy Selanik Bulvarı Yapımı (Bitti). Ankara Bulvarı ve Çatalarmut Köprülü Kaşak Düzenlemesi (Bitti), İhlamur Bulvarı-Batıpark Bağlantı Yolu Köprülü Kaşığı (Bitti), Kilise Kaşığı Tüp Geçit Projesi (Bitti), Samsun-Ankara Yolu(Adalar Köprüsü- Eğitim Fakültesi Arası) Peyzaj Ve Rekreasyona tabi tutulacak (Devam Ediyor), Sevgi Köprüsü (Bitti), Gölceğiz Ulaşım Yolu Köprüsü Projesi (Bitti), Osmaniye Caddesi 2. Etap Düzenleme Projesi (Bitti), Aydınlık Caddesi Düzenlemesi (Bitti), Canik Yılanlıdere Projesi (Bitti), Çağaloğlu Bulvarı (Abdullah Gül Bulvarı) Yapımı Projesi (Bitti), Atakum İstiklal Caddesi Yapımı (Bitti), Afanlı Köprüsü Yapım Projesi (Bitti), Hasköy Bulvarı (Canik Başarı Üniversitesi Yolu) Projesi (Bitti), Canik Meşe Tesisleri Yolu (Gediz Sokak) Yapımı (Bitti), Tekkeköy - Lojmanlar Yolu Projesi (Bitti), Tekkeköy Selyeri - Büyüklü Ana Ulaşım Yolu Projesi (Bitti), 2. Bulvar Yolu Hastanebaşı-Ankara Bulvarı Arası (Bitti), Gebi Caddesi-Tepecik Mah. Bağlantı Yolu Yapılması (Bitti), Kentsel yenileme projesi (Devam Ediyor), Samsun'un Doğusu Kentsel Dönüşüm Projeleri ile Kucaklaşacak (Devam Ediyor), Hizmet Binaları Yapımı (Bitti), 2. Bulvar Yolu ve Kentsel Dönüşüm Çalışmaları (Devam Ediyor), Saathane Meydanı Projesi (Devam Ediyor), Çatalarmut Mahallesi Afet Riski Altındaki Alan Dönüşümü (Devam Ediyor), Sanayi Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi (Devam Ediyor), Canik Gaziosmanpaşa Mah. Kentsel Dönüşüm Projesi (Devam Ediyor), Anadolu-Zeytinlik-Kadıköy Mah. Kentsel Dönüşüm Projeleri (Devam Ediyor), Çay Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi (Devam Ediyor), Gazi - Yeşilova Mah. Kentsel Dönüşüm Projesi (Devam Ediyor), Kıran Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi (Devam Ediyor), Anakent Sosyal Tesisleri Çevre Düzenlemesi (Bitti), Bandırma Plajı Projesi (Bitti), Bandırma Vapuru Ve Müzesi Projesi (Bitti), Büyük Camii Çevre Düzenlemesi Projesi (Bitti), Fener Plajı Projesi (Bitti), Hayvanat Bahçesi (Bitti), Mert Plajı (Bitti), Kurtuluş Yolu ve Tütün İskelesi Projesi (Bitti), Sahil Yolu Projesi (Bitti), Samsun Atlı Binicilik Tesisleri Projesi (Bitti), Sevgi Park Projesi (Bitti), Amisos Cafe - Teleferik Projesi (Bitti), Amisos Tepesi Tümülüs Mezarı ve Ziyaretçi Seyir Terası (Bitti), Hayal ve İhlamur Cafe - Balık Satış Merkezi (Kültür Park) (Bitti), Yeni Gıda Borsası Projesi (Bitti), Sebze - Meyve Hali ve Balık Hali Projesi (Bitti), Yeni Yabancılar Pazarı Projesi (Bitti), Kapalı Spor Salonu Yapımı 1000 Kişilik (Atakum) (Devam Ediyor), Bilim ve Teknoloji Merkezi Projesi (Hazırlık Aşamasında), Arkeoloji ve Etnografya Müzesi (Hazırlık Aşamasında), Bulvar AVM Samsun Projesi (Bitti), Batıpark Rekreasyon Projesi (Amazon Su Kanalı, Amazon Adası, Amazon Kafe) (Bitti), Yolcu Gemisi Satın Alınacak, Otopark Projesi (Bitti), Bandırma Plajı Su Oyunları Merkezi (Bitti), Kent Müzesi Projesi (Bitti), Piazza Alışveriş Merkezi ve Anemon Otel Projesi (Bitti), Kent Park ve Kültür Merkezi (Bitti), Fuar Sergi ve Kongre Merkezi (Devam Ediyor), Kapalı Spor Salonu Yapımı 7500 Kişilik (Tekkeköy) (Bitti), Paşa Konağı (Aile Yaşam Merkezi) (Devam Ediyor), Sadi Bey Tekkesi (Kuva-i Milliye Müzesi) (Devam Ediyor), İstiklal Caddesi (Devam Ediyor), Bilgi ve Kültür Evleri (Hazırlık Aşamasında), Mobil Eğitim Tırı (Hazırlık Aşamasında), Bacasız Sanayi Turizm (Hazırlık Aşamasında), Sosyal Sorumluluk Projeleri, 600 Bakıma Muhtaç Yaşlıya Evinde Bakım Hizmeti Verilecek (Bitti), Çocuk Köyü (Devam Ediyor), Kültür Evleri Sitesi (Devam Ediyor), Yeni Huzurevi Projesi (Bitti), Mezarlıklar Şube Müdürlüğü Kıranköy Hizmet Binası (Bitti), Kökcüoğlu Mahallesi Sosyal Hizmet Binası Projesi (Bitti), Kamu Binalarının ve Okulların Bir Bölgeye Toplanması (Hazırlık Aşamasında), Uluslararası Fon Kuruluşları Kredi - Hibe / Katı Atık Yönetimi (Bitti), Diğer Kuruluşlarla Proje Ortaklıkları / Temiz Bir Gelecek ve Sağlıklı Yaşam İçin SAMBİS Projesi (Devam Ediyor), Proje Ortağı Olmadan Yürütülen Çalışmalar / Denizcilik Eğitimi ve İstihdamı Desteklemesi Projesi (Devam Ediyor), Samsun'da Yürütülen Diğer Çalışmalara Katkı / Samsun Ekonomisine Yön Veren Sektörlerin Rekabet Analizi Raporu (Devam Ediyor), Samsun Dışında Ortak Yürütülen Çalışmalar (Devam Ediyor), OKA'dan Kullanılan Fonlar / Küçük Ölçekli Altyapı Geliştirme, Kültürel, Turistik Değerleri ve Ekolojik Dengeleri Koruma ve İyileştirme Mali

Destek Programı (Devam Ediyor), Uluslararası Fon Kuruluşları Kredi - Hibe / Samsun Atıksu Projesi (Devam Ediyor), Dere Islah Çalışmaları (Devam Ediyor), Baruthane Sel Kapanı (Bitti), Dere Islahı ve Sel Kapanı Projeleri (Devam Ediyor), Atakum-Yeşilkent Çevre Yolu (Barış Bulvarı) Yapımı (Bitti), Alaçam Bulvarı Yapımı (Bitti), Atakum İlçesi Sahil Yolu Yapımı (Adnan Menderes Bulvarı) (Devam Ediyor), Diğer Kuruluşlarla Proje Ortaklıkları / Lojistikle Eğitiliyoruz Projesi (Devam Ediyor), Samsun'da Yürütülen Diğer Çalışmalara Katkı / TR83 Bölgesi LOJİSTİK Master Plan Hazırlama Projesi (Bitti), Güçten Düşmüş Sahipsiz Hayvan Bakım Merkezi Projesi (Bitti), Mavi Işıklar Eğitim, Dinlenme, Rehabilitasyon Merkezi ve Kampı (Bitti), 200 Yataklı Bakım Merkezi Projesi (Hazırlık Aşamasında), Yaşadığı Yerde Yaşlılarımıza Bakım Hizmeti (Hazırlık Aşamasında), Yaya Raylı Sistem Güzergahı Asansörlü Yaya Üst Geçit Köprüsü (Bitti), Vatan Caddesi Düzenlemesi (Bitti), Gaffar Okkan Caddesi Düzenlemesi (Bitti), Tekkeköy'e Altyapı Projesi (Devam Ediyor), Ağabali Sel Önleme Projesi (Bitti), Yılanlıdere Islah Çalışmaları (Bitti)Doğu İleri Atıksu Arıtma Tesisi ve Derin Deniz Deşarjı Projesi (Devam Ediyor), Gar- Tekkeköy Kaşağı Arası Tercihli Yol Projesi (Devam Ediyor), Samsun-Kuş Cenneti Arası Sahil Düzenlemesi (Devam Ediyor), Atatürk Bulvarı (Eğitim Fak. Kav. - Lise Cad.) Kaşak Düzenlemeleri (Bitti), Atakum-Kurupelit Yat Limanı (Devam Ediyor), Yerel Kar Mücadelesi ve Ekonomik Destek (Hazırlık Aşamasında), Sel Önleme Çalışmaları (Hazırlık Aşamasında), Sahil Düzenleme Projesi (Devam Ediyor), Uluslararası Fon Kuruluşları Kredi - Hibe / İŞGEM Dünya Bankası /KOSGEB/Özelleştirme İdaresi (Bitti), Uluslararası Fon Kuruluşları Kredi - Hibe / Raylı Sistem için kullanılan fon (Bitti), Nişantaşı Caddesi Düzenlemesi (Atatürk Bul.- İsmet İnönü Bul ve Abdullah Gül Bul. Üstü) (Bitti), Şehit Mesut Birinci Caddesi Düzenlemesi (Bitti), Şehit Komiser Mustafa Zıvalı Bulvarı Projesi (Bitti), Hafif Raylı Sistem(Metrobüs/Trolleybüs) Projesi (Devam Ediyor), Atıksu Arıtma Tesisi ve Derin Deniz Deşarjı (Devam Ediyor), İçme Suyu Projeleri (Devam Ediyor), Atıksu-Yağmursuyu Projeleri (Devam Ediyor).

Yukarıda belirtildiği üzere en aktif iki belediyenin Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Çorum Belediyesi olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle ulaşım ve şehir planlama çalışmalarında aktif bir görünüm sergilemektedirler.

TR83 Bölgesi kapsamında, belediyelerin stratejik planlarında yer verdikleri faaliyetler aşağıda illere göre tablo haline getirilmiştir. Öncelikle inceleme ana başlıkları belirlenmiştir. Bunlar; *Tanımlılık Faaliyetleri, Sosyal, Kültürel, Turizm ve Spor Faaliyetler, Ekonomik Faaliyetler, Ulaşım Faaliyetleri, Çevresel Düzenleme Faaliyetleri*'dir. Ayrıca bu ana başlıklarla kategorize edilen projeler ayrıntılandırılarak, çeşitli alt başlıklar altında incelenmiştir.

İlk olarak aşağıda verilen Tablo 1'de Amasya Belediyesi'nin performans bilgileri ele alınmıştır.

Tablo 1: Amasya Belediyesi Performans Göstergeleri

Amasya Performans							
İnceleme Ana Başlıkları	Alt Başlıklar	2010 Faaliyetler	2011 Faaliyetler	2012 Faaliyetler	2013 Faaliyetler	2014 Faaliyetler	TOPLAM
Tanımlılık Faaliyetleri	-TV, WEB, Radyo Programları: -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: -Tanıtım Ziyaretleri: -Turizm	-TV, WEB Radyo Programları:2 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:2	-TV, WEB, Radyo Programları: 2 - Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:2	- Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 2	- Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 2	- Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 2	14
Sosyal, Kültürel, Turizm ve Spor Faaliyetler	-Ziyaretler (halk) -Yardımlar -Eğitimler -Personele Teşvik - Organizasyon -Spor	-Eğitimler:1 -Organizasyon:2 -Spor:1	-Eğitimler:2 -Organizasyon:4 -Spor:1	-Eğitimler:1 - Organizasyon: 3	-Eğitimler:1 -Organizasyon:1	-Eğitimler:1 - Organizasyon: 1	19
Ekonomik	-Denetim			-İhaleler:1			4

Faaliyetler	çalışmaları, -İhaleler -İşletilen İşletmeler	-İhaleler:1	-İhaleler:1	-İşletilen İşletmeler:1			
Ulaşım Faaliyetleri	-Yol Yapımları -Asfalt-yama çalışmaları -Toplu Taşıma Faaliyetleri			-Yol Yapımları:1 -Asfalt-Yama çalışmaları:1	-Yol Yapımları:2 -Asfalt-yama Çalışmaları:1	-Yol Yapımları:2 -Asfalt-Yama Çalışmaları:	8
Çevre Düzenleme Faaliyetleri	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı, : -Peyzaj Çalışmaları: -Su Kanalizasyon, Katı Atık -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 2 -Peyzaj Çalışmaları: 2 -Su, Kanalizasyon, Katı Atık: 3	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 6 -Peyzaj Çalışmaları: 1 -Su, Kanalizasyon, Katı Atık: 3	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 4 -Peyzaj Çalışmaları: 2 -Su, Kanalizasyon, Katı Atık: 3	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 1 -Su Kanalizasyonu, Katı Atık: 3	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 1 -Su, Kanalizasyon, Katı Atık: 3	34

Amasya Belediye Başkanlığı tarafından yayınlanan 2015-2019 Stratejik Planı'nda verilen 2010-2014 yılları arasında yapılan proje bilgilerine göre hazırlanan yukarıdaki tablo incelendiğinde (Amasya Belediye Başkanlığı 2015-2019 Stratejik Planı, 2014); Amasya Belediyesi'nin, proje bazlı toplam tanınırlık faaliyetleri 14, sosyal-kültürel faaliyetleri 19, ekonomik faaliyetleri 4, ulaşım faaliyetleri 8, çevresel faaliyetlerinin ise 34 olduğu görülmüştür. Yıllara göre bakıldığında, tanınırlık faaliyetleri 4'er proje ile 2010 ve 2011'de diğer yıllara göre daha aktiftir. Tanınırlık için yapılan faaliyetlerde Web, TV, Radyo bazlı çalışmalar ve broşür, dergi, gazete, bülten basımları, belirlenen diğer çalışmalara göre daha çok tercih edilmiştir.

Bir diğer faaliyet alanı sosyal, kültürel, turizm ve spor faaliyetleridir. Toplamda 19 proje gerçekleştirilmiştir. Bu konuda yıllara göre değerlendirilme yapıldığında en aktif yılın 7 proje ile 2011 olduğu görülmektedir. Bu projelerin de çoğunluğunu halka yönelik yapılan organizasyonlar oluşturmaktadır. Yıllara göre dağılımda faaliyet gösterilen konular kurumiçi ve kurumdışı eğitimler, organizasyonlar ve spor etkinlikleridir.

Belediye'nin gerçekleştirmiş olduğu ekonomik faaliyetlere bakıldığında, en az projelendirilen alanın bu olduğu görülmektedir. Toplamda 4 proje gerçekleştirilmiştir. Bu konuda değerlendirilmeye alınan son iki yılda her hangi bir projenin bulunmadığı da dikkate değerdir. Belediyelerin denetim çalışmalarının, yapmış oldukları ihalelerinin ve işlettikleri işletmelerin baz alındığı bu başlık altında Amasya Belediyesi'nin sektörel bazlı zayıf bir performans sergilendiği gözlemlenmiştir.

Belediyelerin en çok gündeme geldiği konu, şehir içi ulaşım faaliyetleridir. Bu konuda diğer bütün başlıkları doğrudan ilgilendiren bir inceleme alanı olarak ulaşım faaliyetleri belediyelerin etkinliğini göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır. Amasya Belediyesi'nin kendi yayınlamış olduğu Plan'da 2010 ve 2011 yılları arasında ulaşımaya yönelik proje yapmadığı, bu konuda aktif olunan yılların toplam 8 proje ile 2012-2014 yılları arasında olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Bu iki şekilde açıklanabilir; ulaşım konusunda yapılan faaliyetlerin proje bazlı değerlendirilmemiş olacağı gibi, gerçekten ulaşım konusunda aktif bir performans göstermemiş olması da muhtemel bir değerlendirmedir denilebilir.

Son olarak ulaşımdan sonra belediyelerin yapması beklenen en aktif konu çevre düzenleme faaliyetleridir. Bu konuda Amasya Belediyesi 34 proje ile en çok bu konuda faaliyet göstermiştir. Bu faaliyetlerin en yoğun olduğu yıllar 2010- 2012 yılları arasındadır. Bu faaliyetlerin en yoğunlaştığı konular ise; park bahçe yapım, onarım çalışmaları ve su, kanalizasyon ve katı atık ve peyzaj çalışmalarıdır. 2013 ve 2014 yıllarında ise diğer yıllara oranla daha az proje gerçekleştirilmiştir.

Amasya Belediyesi'nin Web sayfasında yayınlamış olduğu projelerin sayısı da göz önüne alındığında incelenen belediyeler arasında performansı en düşük birim olduğu göze çarpmaktadır. En son Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanan (2013) İllerin Gelişmişlik Düzeyleri sıralamasında 81 ilde 37. sıradadır.

TR83 Bölgesinde yer alan bir diğer merkez belediye, Çorum Belediyesi'dir. Aşağıda verilen Tablo 2'de Belediye'nin performans göstergeleri incelenmiştir.

Tablo 2: Çorum Belediyesi Performans Göstergeleri

Çorum Belediyesi Performans							
İnceleme Ana Başlıkları	Alt Başlıklar	2010 Faaliyetler	2011 Faaliyetler	2012 Faaliyetler	2013 Faaliyetler	2014 Faaliyetler	TOPLAM
Tanınırlık Faaliyetleri	-TV, WEB, Radyo Programları: -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları, -Tanıtım Ziyaretleri, -Turizm Faaliyetleri,	TV, WEB, Radyo Programları: 7 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 5	TV, WEB, Radyo Programları:7 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 4	TV, WEB, Radyo Programları: 5 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 4	TV, WEB, Radyo Programları: 5 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 4	TV, WEB, Radyo Programları: 5 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları: 3	49
Sosyal, Kültürel, Turizm ve Spor Faaliyetleri	-Ziyaretler (halk) -Yardımlar -Eğitimler -Personele Teşvik -Organizasyon -Turizm -Spor Faaliyetleri	Personele Teşvik:6 -Eğitimler:2 Organizasyon: 6 Eğitimler:4 -Spor Faaliyetleri:2 Yardımlar: 3	Personele Teşvik:6 -Eğitimler:2 Organizasyon:7 Eğitimler:2 -Spor Faaliyetleri:2 Yardımlar:4	Personele Teşvik:6 -Eğitimler:2 Organizasyon:8 Eğitimler:2 -Spor Faaliyetleri:2 Yardımlar:3	Personele Teşvik:6 -Eğitimler:2 Organizasyon:6 Eğitimler:2 -Spor Faaliyetleri:2 Yardımlar:2	Personele Teşvik:6 -Eğitimler:2 Organizasyon:7 Eğitimler:2 -Spor Faaliyetleri:2 Yardımlar:1	109
Ekonomik Faaliyetler	-Denetim çalışmaları, -İhaleler -İşletilen İşletmeler	-Denetim çalışmaları:10 -İhaleler:3 -İşletilen İşletmeler:2	-Denetim çalışmaları:10 -İhaleler:3 -İşletilen İşletmeler:2	-Denetim çalışmaları:10 -İhaleler:4 -İşletilen İşletmeler:2	-Denetim çalışmaları:10 -İhaleler:3 -İşletilen İşletmeler:1	-Denetim çalışmaları:10 -İhaleler:3 -İşletilen İşletmeler:1	74
Ulaşım Faaliyetleri	-Yol Yapımları -Asfalt-yama çalışmaları -Toplu Taşıma Faaliyetleri	-Yol Yapımları:6 -Toplu Taşıma Faaliyetleri:1	-Yol Yapımları:9 -Toplu Taşıma Faaliyetleri:2	-Yol Yapımları:8 -Toplu Taşıma Faaliyetleri:1	-Yol Yapımları:3 -Toplu Taşıma Faaliyetleri:1	-Yol Yapımları:4 -Asfalt-yama çalışmaları:1 Toplu Taşıma Faaliyetleri:1	37
Çevre Düzenleme Faaliyetleri	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı, -Peyzaj Çalışmaları - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları	-Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:4 -Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 18 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları: 8	-Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:4 -Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 11 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları:8	-Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:4 -Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı: 3 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları: 6	-Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:4 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları: 7 - Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:3	-Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:4 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları: 6 - Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:2	92

Çorum Belediye Başkanlığı tarafından yayınlanan 2015-2019 Stratejik Planı'nda verilen 2010-2014 yılları arasında yapılan proje bilgilerine göre hazırlanan yukarıdaki tablo incelendiğinde (Çorum Belediye Başkanlığı 2015-2019 Stratejik Planı, 2014); Çorum Belediyesi'nin, proje bazlı toplam tanınırlık faaliyetlerinin 49, sosyal-kültürel faaliyetlerinin 109, ekonomik faaliyetlerinin 74, ulaşım faaliyetlerinin 37, çevresel faaliyetlerinin ise 92 olduğu görülmüştür.

Yıllara göre bakıldığında, tanınırlık faaliyetleri 12 ve 11 proje ile 2010 ve 2011'de diğer yıllara göre daha aktiftir. Fakat yıllar arasında yapılan proje sayılarında ciddi farklar yoktur. Tanınırlık için yapılan faaliyetlerde Tv, Web, Radyo programları şeklinde yapılan çalışmalar ve broşür, dergi, gazete, bülten basımları, belirlenen diğer çalışma alanlarına göre daha çok tercih edilmiştir.

Sosyal, kültürel, turizm ve spor faaliyetleri, bir diğer faaliyet alanıdır. Toplamda 109 proje gerçekleştirilmiştir. Yapılan bütün projeler içerisinde en yüksek oran sosyal, kültürel ve spor faaliyetleridir. Bu konuda yıllara göre değerlendirilme yapıldığında proje sayılarında ciddi farklılıklar

bulunmamaktadır. 2013 ve 2014 yıllarında çok az bir farkla bir azalma olsa da istikrarlı bir faaliyet tablosu sergilenmiştir. Projeler, yardımlar, eğitimler, personele teşvik çalışmaları, organizasyonlar, spor faaliyetleri alanlarında yapılmıştır. Her yıl düzenli olarak aynı konularda faaliyetler düzenlenmiştir.

Ekonomik faaliyetlere bakıldığında, Amasya Belediyesi'nin aksine Çorum Belediyesi aktif bir görünüme sahiptir. Toplamda 74 proje yapılmıştır. Bu projelerin en yoğun şekilde yapıldığı yıl 2010'dur. 2013-2014 yıllarında ise diğer yıllara göre daha az proje gerçekleştirilmiştir. Belediyelerin denetim çalışmalarının, yapmış oldukları ihalelerinin ve işlettikleri işletmelerin baz alındığı bu başlık altında Çorum Belediyesi'nin sektörel bazlı aktif bir performans sergilendiği gözlemlenmiştir.

Çorum Belediyesi'nin ulaşımaya yönelik yapmış olduğu faaliyetlere bakıldığında, diğer ana başlıklara oranla en az faaliyetin bu alanda yapıldığı görülmektedir. Toplam Proje sayısı 37'dir. Belediye'nin kendi yayınlamış olduğu Plan'da en fazla projenin yapıldığı yıl 11 proje ile 2011'dir. En az proje yapılan yıl ise 4 proje ile 2013'tür.

Ele alınan son başlık, çevre düzenleme faaliyetleridir. Çorum Belediyesi 92 proje ile sosyal, kültürel, turizm ve spor faaliyetlerinden sonra en çok bu alanda proje gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetlerin en yoğun olduğu yıl 30 proje ile 2010'dur. Yıllara göre proje sayısında giderek bir azalma görülmektedir. En az proje 12 ile 2014 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetlerin en yoğunlaştığı konular ise kentsel dönüşüm çalışmaları, park-bahçe yapımı ve onarımı, su, kanalizasyon, katı atık çalışmalarıdır.

Çorum Belediyesi, kendi Web sayfalarında yayınlamış oldukları projelerin sayısı da göz önüne alındığında incelenen belediyeler arasında performansı Samsun Büyükşehir Belediyesi'nden sonra en fazla olan belediyedir. En son Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanan (2013) İllerin Gelişmişlik Düzeyleri sıralamasında 81 ilde 50. sırada olan Çorum ilinin belediye performansı gelişmişlik göstergelerinde önemli bir yere sahiptir denilebilir.

Son olarak TR83 Bölgesi'nde yer alan bir diğer merkez belediye bir büyükşehir belediyesidir. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin performans bilgileri gerek nüfus açısından gerekse idari açıdan farklı bir değerlendirmeye tabi tutulmak zorundadır. Çünkü büyükşehir belediyelerinin görev alanları normal merkez belediyelerine göre çok daha geniştir. Aşağıda verilen Tablo 3'te Büyükşehir Belediyesi'nin performans göstergeleri incelenmiştir.

Tablo 3: Samsun Büyükşehir Belediyesi Performans Göstergeleri

Samsun Büyükşehir Belediyesi Performans							
İnceleme Ana Başlıkları	Alt başlıklar	2010 Faaliyetler	2011 Faaliyetler	2012 Faaliyetler	2013 Faaliyetler	2014 Faaliyetler	TOPLAM
Tanımlılık Faaliyetleri	-TV, WEB, Radyo Programları: -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları -Tanıtım Ziyaretleri	-TV, WEB, Radyo Programları:3 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:1	-TV, WEB, Radyo Programları:3 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:1	-TV, WEB, Radyo Programları:3 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:1	-TV, WEB, Radyo Programları:3 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:1	-TV, WEB, Radyo Programları:3 -Broşür, Dergi, Gazete, Bülten Basım Çalışmaları:1	20
Sosyal, Kültürel, Turizm ve Spor Faaliyetleri	-Ziyaretler (halk) -Yardımlar -Eğitimler -Turizm -Spor Faaliyetleri -Organizasyon	-Eğitimler:3 -Turizm:2 -Yardımlar:7 -Spor Faaliyetleri:2 -Organizasyon:9	-Eğitimler:2 -Yardımlar:5 -Turizm:1 -Spor Faaliyetleri:2 -Organizasyon:9	-Eğitimler:3 -Yardımlar:5 -Turizm:1 -Spor Faaliyetleri:2 -Organizasyon:7	-Eğitimler:3 -Yardımlar:5 -Turizm:1 -Spor Faaliyetleri:2 -Organizasyon:7	-Eğitimler:3 -Yardımlar:5 -Turizm:1 -Spor Faaliyetleri:2 -Organizasyon:7	96
Ekonomik Faaliyetler	-Denetim çalışmaları -İhaleler -İşletilen İşletmeler	-İhaleler:7 -İşletilen İşletmeler:5 -Denetim çalışmaları:9	-İhaleler:7 -İşletilen İşletmeler:5 -Denetim çalışmaları:9	-İhaleler:5 -İşletilen İşletmeler:5 -Denetim çalışmaları:8	-İhaleler:5 -İşletilen İşletmeler:5 -Denetim çalışmaları:8	-İhaleler:5 -İşletilen İşletmeler:5 -Denetim çalışmaları:8	96
Ulaşım Faaliyetleri	-Yol Yapım ve Onarım	-Yol Yapım ve Onarım: 14	-Yol Yapım ve Onarım: 8	-Yol Yapım ve Onarım: 4	-Yol Yapım ve Onarım: 4	-Yol Yapım ve Onarım: 4	55

	-Asfalt-yama çalışmaları -Toplu Taşıma Faaliyetleri	-Toplu Taşıma Faaliyetleri:2 -Asfalt-Yama Çalışmaları:3	-Toplu Taşıma Faaliyetleri:1 -Asfalt-Yama Çalışmaları:3	-Toplu Taşıma Faaliyetleri:1 -Asfalt-Yama Çalışmaları:3	-Toplu Taşıma Faaliyetleri:1 -Asfalt-Yama Çalışmaları:3	-Toplu Taşıma Faaliyetleri: 1 -Asfalt-Yama Çalışmaları:3	
Çevre Düzenleme Faaliyetleri	- Park-Bahçe, Bina yapımı ve onarımı, -Peyzaj çalışmaları -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları, - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları,	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:10 -Peyzaj çalışmaları:3 -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:1 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları:9	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:8 -Peyzaj çalışmaları:2 -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:1 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları:5	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:8 -Peyzaj çalışmaları:2 -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:1 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları:4	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:7 -Peyzaj çalışmaları:2 -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:1 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları:4	- Park-Bahçe, Bina Yapımı ve Onarımı:7 -Peyzaj çalışmaları:2 -Kentsel Dönüşüm Çalışmaları:1 - Su, Kanalizasyon, Katı Atık Çalışmaları:4	82

Samsun Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı tarafından yayınlanan 2015-2019 Stratejik Planı'nda verilen 2010-2014 yılları arasında yapılan proje bilgilerine göre hazırlanan yukarıdaki tablo incelendiğinde (Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı 2015-2019 Stratejik Planı, 2014); Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin, proje bazlı toplam tanınırlık faaliyetlerinin 20, sosyal-kültürel, turizm ve spor faaliyetlerinin 96, ekonomik faaliyetlerinin 96, ulaşım faaliyetlerinin 55, çevresel faaliyetlerinin ise 82 olduğu görülmüştür.

İlk olarak tanınırlık faaliyetlerinde, her yıl aynı düzeyde projenin gerçekleştirildiği görülmektedir. Tanınırlık için yapılan faaliyetler, Tv, Web, Radyo programları şeklinde yapılan çalışmalar ve broşür, dergi, gazete, bülten basımları, düzenli olarak yapılan proje konularıdır. Her yıl 3 program düzenlenmiş ve 1'er tane de basım çalışması yapılmıştır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nde sosyal, kültürel, turizm ve spor faaliyetleri konusunda toplamda 96 proje gerçekleştirilmiştir. Yapılan bütün projeler içerisinde en yüksek faaliyetlerden biri sosyal, kültürel, turizm ve spordur. Bu konuda yıllara göre değerlendirilme yapıldığında proje sayılarında ciddi farklılıklar bulunmamaktadır. Fakat en fazla projenin 23 proje ile 2010 yılında yapıldığı görülmektedir. Projeler, yardımlar, eğitimler, personele teşvik çalışmaları, organizasyonlar, spor faaliyetleri alanlarında yapılmıştır. En çok faaliyetin organizasyonlar konusunda olduğu da göze çarpmaktadır.

Ekonomik faaliyetlere bakıldığında, incelenen diğer belediyelere oranla en fazla faaliyetlerden biri bu alanda gerçekleştirilmiştir. Toplamda 96 proje yapılmıştır. Projeler her yıl yaklaşık aynı sayılarda gerçekleştirilmiştir. En yoğun çalışma denetim konusundadır. Belediyelerin denetim çalışmalarının, yapmış oldukları ihalelerinin ve işlettikleri işletmelerin baz alındığı bu başlık altında Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin sektörel bazlı aktif bir performans sergilendiği gözlemlenmiştir.

Görev alanı il sınırlarına genişleyen Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin ulaşımaya yönelik yapmış olduğu faaliyetlere bakıldığında, diğer ana başlıklara oranla en az faaliyette bulunan alanlardan ikinci sırada olduğu görülmektedir. Toplam Proje sayısı 55'tir. Belediye'nin kendi yayınlamış olduğu Plan'da en fazla projenin yapıldığı yıl 19 proje ile 2010'dur. Yıllara göre yapılan proje sayıları giderek azalmıştır. 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 Sayılı Yasa'nın aktif hale gelmesi 2014 Yerel Seçimleri'nden sonra olmuştur. Bu sebeple Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin artan iş yükü konusunda durum tespiti için belli bir sürenin daha geçmesi gerekmektedir.

İncelenen son ana başlık konusu ise çevre düzenleme faaliyetleridir. Samsun Büyükşehir Belediyesi 82 proje ile aktif bir görünüm sergilemektedir. Bu faaliyetlerin en yoğun olduğu yıl 23 proje ile 2010'dur. Çorum Belediyesi'nde olduğu gibi yıllara göre proje sayısında giderek bir azalma söz konusu olmuştur. Bu faaliyetlerin en yoğunlaştığı konular ise kentsel dönüşüm çalışmaları, park-bahçe, bina yapımı ve onarımı, su, kanalizasyon, katı atık çalışmalarıdır, kentsel dönüşüm çalışmaları, peyzaj çalışmalarıdır. Bunlar içerisinde en aktif konu başlığı ise 40 proje ile park-bahçe, bina yapımı ve onarımıdır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi, kendi Web sayfalarında yayınlamış oldukları projelerin sayısı da göz önüne alındığında incelenen belediyeler arasında performansı, daha önce de belirtildiği gibi farklı değerlendirilmesi gereken bir konumdadır. En son Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanan

(2013) İllerin Gelişmişlik Düzeyleri sıralamasında 81 ilde 33. sırada olan Samsun ilinin belediye performansı gelişmişlik göstergelerinde önemli bir yere sahiptir denilebilir. Fakat bu sıralamanın yapılmasında kullanılan kriterlerin burada ayrıntılı olarak verilememesine karşın çok geniş bir yelpazesinin olduğu söylenebilir.²

Sonuç Yerine

TR83 Bölgesi kapsamında incelenen merkez belediyelerin stratejik planlarından elde edilen faaliyet bilgilerine göre, Amasya'nın toplam 79, Çorum'un 361, Samsun'un 343 tane belirlenmiş olan alanlarda faaliyet yaptıkları görülmektedir. Verilere bakıldığında en fazla faaliyetin Çorum ilinde yapıldığı, Samsun ilinin Büyükşehir olmasına rağmen faaliyetlerinin Çorum ilinden daha az olduğu tespit edilmiştir. Fakat gerek idari durumları, gerek illerin gelişmişlik sıralamasındaki konumları ve gerekse demografik farklılıklar göz önünde bulundurularak bir sıralama yapmak mümkün değildir. Yapılan projelerin sayıları ile değil daha çok hangi alanlara yönediklerinin tespit edilmesi, gelişim yönlerinin anlaşılması için bir fikir sunmaktadır.

Tokat Belediyesi'nin bilgileri paylaşmamasından dolayı bölgede yer alan 4 ilden ancak 3 tanesi incelenebilmiştir. İncelenen illerde ise belediyeler göz önüne alınarak gelişmişlik düzeylerinin bir biriyle orantılı olmadığı görülmüştür. İllerin gelişmesinde, belediyelerin yapmış oldukları faaliyetler sınırlı sayıdadır. Sektörel bazlı gelişmelerin yeterli olmaması nedeniyle bölgenin, her yıl ciddi oranlarda göç verdiği de ayrıca tespit edilmiştir.

Son olarak, bölgelerin topyekün kalkınmasında halka en yakın birimler alan belediyelerin yaptıkları faaliyetlerde halkın ihtiyaçlarını göz önünde bulundurularak daha aktif olmaları ve bu aktivitelerini çeşitlendirmelerinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKSU, İsmail Faruk (2012). "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun". *TASAV (Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı) Bilgi Notu*, No 1, Aralık.
- ALBAYRAK, Ali Sait (2005). "Türkiye'de İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeylerinin Çok Değişkenli İstatistik Yöntemlerle İncelenmesi", *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 1.
- Amasya Belediye Başkanlığı 2015-2019 Stratejik Planı (2014). <http://www.amasya.bel.tr/icerik/300/1501/stratejik-plan.aspx> (E.T: 14.02.2015).
- Amasya Belediyesi (2015). <http://www.amasya.bel.tr/kategori/7/1/projelerimiz.aspx> (E.T: 23.03.2015).
- Çorum Belediye Başkanlığı 2015-2019 Stratejik Planı (2014). <http://www.corum.bel.tr/icerik/Stratejik-Planlar.html> (E.T: 14.02.2015).
- Çorum Belediyesi (2015). <http://www.corum.bel.tr/Projeler/> (E.T: 23.03.2015).
- ÇUKURÇAYIR, M. Akif (2012). "Büyükşehir Tasarısı Sakıncalarla Dolu". <http://www.yenimeram.com.tr/buyuksehir-tasarisi-sakincalarla-dolu-27198h.htm> (E.T: 14.06.2015).
- Eroğlu, Hüsrev (2007). "Şehirlerin Markalaşması", *Yerel Siyaset Dergisi*, S. 23, Kasım, s.67-68.
- İÇYER, Abdurrahman (2010). *Marka Kent Oluşturma Açısından Stratejik Kent Yönetim*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- IEG World Bank (2009). *Improving Municipal Management for Cities to Succeed An IEG Special Stud (Conference Edition)*, Washington: DC 20433.
- KALKINMA BAKANLIĞI, (2013). "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması SEGE-2011", Ankara: Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, http://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/2_turkiye_ab_iliskileri/2_2_adaylik_sureci/2_2_8_diger/tckb_sege_2013.pdf (E.T: 12.04.2015).
- OKA (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı) (2014). "Temel Göstergelerle TR83 Bölgesi", <http://www.oka.org.tr/Documents/Temel%20G%C3%B6stergelerle%20TR83.pdf> (E.T: 12.04.2015).
- ORTAYLI, İlber (2012). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi (Dördüncü Basım)*, Ankara: Cedit Neşriyat.
- Peker, A.Esra (2006). *Kentin Markalaşma Sürecinde Çağdaş Sanat Müzelerinin Rolü: Kent Markalaşması Ve Küresel Landmark*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı 2015-2019 Stratejik Planı (2014). http://www.samsun.bel.tr/Dosya/2015_2019_Stratejik_Plan.pdf (E.T: 15.02.2015).
- Samsun Büyükşehir Belediyesi (2015). <http://www.samsun.bel.tr/projeler.asp> (E.T: 25.03.2015).
- Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Göstergeleri (2015). https://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyo-ekonomik_geli%C5%9Fmi%C5%9Flik (E.T: 29.03.2015).
- TOKSÖZ, Fikret (2008). *İyi Yönetişim El Kitabı*, TESEV Yayınları, Mayıs.
- URHAN, Vahide Feyza (2008). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", *Sayıştay Dergisi*, S. 70, Temmuz-Eylül.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html> (E.T:10.04.2015).
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html> (E.T: 10.04.2015).
- (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>).

² Bu Kriterler için bakınız: Kalkınma Bakanlığı SEGE-2011 Raporu, http://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/2_turkiye_ab_iliskileri/2_2_adaylik_sureci/2_2_8_diger/tckb_sege_2013.pdf